

EDITORIAL

## - La ciutat de Santa Coloma de Gramenet és capaç d'assolir el repte de crear un Espai-Museu de Ciències?

Després de 12 anys d'intensa feina divulgadora de les Ciències Naturals, a finals de 1986 es clausurava definitivament el Museu Municipal Puig Castellar (figura 1). El seu tancament representava la pèrdua d'un espai pioner a Catalunya, adreçada principalment als

escolars, i on es mostraven els materials arqueològics de la Secció d'Estudis del Centre Excursionista Puigcastellar (CEP), acompanyats de la col·lecció particular de ciències naturals de Joan Vicente Castells, que feia les funcions de director.



**Figura 1:** Sala d'expositors de l'antic Museu Municipal Puig Castellar.

La arqueologia del poblat ibèric de Puig Castellar va trobar un nou emplaçament

en el nou Museu i, per preservar la continuïtat de l'estudi de les ciències natu-

rals, es creà el Centre d'Estudis de la Natura del Barcelonès Nord (CENBN).

Amb el pas del temps, el gran creixement del fons bibliogràfic i de materials d'estudi científic de l'entitat, va generar la idea de posar el fons a disposició del públic en un espai museístic adequat a la importància d'algunes de les troballes. Per aquest motiu, l'any 1991 s'inicià una campanya de recolzament dirigida a totes les institucions científiques del país, rebent-se una càlida i aclaparadora resposta de més de 50 institucions afins, museus, entitats científiques, ... i un nombre superior a 500 signatures encapçalades per rellevants figures de la ciència barcelonina i del conjunt de la ciutadania local. Malgrat aquest suport, la idea no va arribar a bon terme.

Actualment hem recuperat la iniciativa per crear un Espai-Museu de Ciències a la ciutat. A diferència de la proposta de l'any 1991, on es plantejava un espai museístic per exposar tot tipus de materials (arqueologia, fòssils, roques, minerals, malacologia, plecs d'herbari, ...), el projecte actual intenta dotar la nostra ciutat del prestigi científic que poques poblacions tenen.

El llegat deixat per Joan Vicente i col·laboradors (figura 2), i que el CENBN ofereix a la ciutat tant d'expo-

sició com de consulta, el situa en un bon lloc entre institucions de les seves característiques, però que per si mateix no és suficient per portar endavant una institució de tal envergadura. Quan parlem de Ciència ho fem en majúscules (Astronomia, Biologia, Geologia, Física, Química, Matemàtiques, Robòtica, ...), per organitzar un entramat coherent amb la dinàmica del món actual on la Intel·ligència Artificial o la Biotecnologia estan al centre de les investigacions.

Així doncs, un espai on es puguin observar mostres de la natura, consultar bibliografia específica i realitzar tallers i pràctiques de Biologia, Geologia, Física, Química, ... és a la vegada atractiu per escoles, instituts, esplais, i alhora, per investigadors o estudiants per als seus treballs de Final de Grau (TFG), Màsters i Doctorats.

Volem incidir que la importància d'aquest patrimoni és la presència en el seu fons d'una extensa diversitat en jaciments de la geografia catalana i de la península, alguns d'ells ja exhaurits o soterrats sota carreteres, ponts, edificis, ... i que són d'una importància extrema en els treballs de revisió taxonòmica, estratigrafia o geologia històrica, entre altres disciplines científiques; amb una gran representació en paleobotànica,

ca, especialment les col·leccions del Miocè de Montjuïc (Barcelona), del Pliocè del Turó de la Peira (Barcelona), i del Cretaci d'Isona (Pallars Jussà), que serveixen de base per a estudis actuals.

La qualitat dels documents bibliogràfics arxivats, que abasten en certs casos col·leccions senceres de revistes especialitzades amb més de cent anys d'antiguitat; els intercanvis de publicacions científiques amb les principals universitats de la península i d'Europa; les nombroses col·leccions de materials dipositats (fòssils, plantes, conques, roques, minerals, animals, restes arqueològiques,...), recollits pels membres del CENBN al llarg d'una setantena d'anys, tot plegat, representa un veritable tresor per als nostres ciutadans si es disposa d'un espai que permeti, alhora, l'exposició d'una part dels materials i el desenvolupament de recerca científica comparables als que es poden realitzar en altres centres de Catalunya.

- Què pot aportar un nou Espai-Museu de ciències a la ciutat?

- Actuar com a centre de recursos específics en l'àmbit de les Ciències, com ara organitzar activitats dirigides als joves i infants que vulguin apropar-se al medi natural de manera didàctica i engrescadora.

- Preparar tallers de ciències, treballs de camp (excursionisme científic) i pràctiques de laboratori, acompanyats dels guions i documentació necessària per portar-les a terme.

- Esdevenir una font d'informació per desenvolupar treballs de recerca en Batxillerat i Cicles Formatius, donant assessorament al professorat que així ho sol·liciti, proporcionant un lloc ideal per l'intercanvi de coneixements científics.

- Coordinar debats i conferències científiques realitzades tant, per membres del centre com d'especialistes convidats, per tractar aquells temes d'actualitat ambiental, naturalista o científica, relacionats en part, amb els temaris dels alumnes de l'escola primària, ESO, Cicles Formatius o Batxillerat, i altres d'interès general.

- Generar iniciatives per desenvolupar treballs conjunts amb Universitats, convocar premis i beques de recerca cofinançats amb altres institucions (Ajuntament, Diputació, Consell Comarcal, Patronats,..)

- Proposar nous projectes de recerca d'àmbit interdisciplinari en consonància amb "l'agenda 2030" i els seus 17 Objectius per al Desenvolupament Sostenible (ODS) per exemple: Emergència climàtica; Noves tecnologies i el seu impac-

te ambiental; Reciclatge integral de les nostres deixalles; Aprofitament de l'energia solar; Justícia Social, ...

- Impulsar la igualtat de gènere en l'àmbit de les denominades CTM (Ciències, Tecnologia i Matemàtiques) amb convocatòries específiques per a noies.
- Organitzar congressos i col·loquis relacionats amb la Paleontologia (sobretot) i altres branques de les ciències naturals.
- Publicar els treballs científics de recerca en el Butlletí anual del CENBN, o en la revista Quaderns per aquells treballs

d'iniciació o no estrictament de recerca.

Per aconseguir aquests objectius el CENBN i la Ciutat necessiten un local adient i ben comunicat que permeti als ciutadans, escoles, instituts, esplais, naturalistes i estudiosos, disposar i utilitzar el material, la bibliografia o la cartografia, per realitzar consultes, pràctiques de laboratori, cursos, tallers, ... I per últim no hem de oblidar l'experiència adquirida en antigues instal·lacions, com ara el Museu Municipal Puig Castellar (MMPC).



**Figura 2:** Sala de treball de l'Espai de Recerca Joan Vicente Castells, situat al Centre d'Educació Ambiental Ecometròpoli.